

Obsah

Část A – Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání

I. Porovnání starého a nového zákoníku práce na úseku odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání (přehled změn)	18
1. Co vyplývá z nálezu Ústavního soudu č. 116/2008 Sb. pro oblast odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání?	23
2. Kdy používat na odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání starý zákoník práce a kdy nový zákoník práce?	26
II. Rozsah povinností a odpovědnosti mzdových účetních za agendu odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	31
III. Odškodňovací spis	34
IV. Pracovní úraz, ohrožení nemocí z povolání, nemoc z povolání	36
1. Pojem pracovního úrazu podle zákoníku práce	36
1.1 Úraz (úrazový děj)	36
1.2 Plnění pracovních úkolů nebo přímá souvislost s ním	40
2. Povinnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců při pracovních úrazech a nemocech z povolání	43
3. Evidence pracovních úrazů, sepisování a zasílání záznamů o úrazech, oznamování pracovních úrazů (nařízení vlády č. 494/2001 Sb.)	44
4. Ohrožení nemocí z povolání	48
5. Nemoc z povolání	49
5.1 Uznávání nemocí z povolání	49
5.2 Tzv. oduznávání nemocí z povolání	56
6. Pracovní úrazy a nemoci z povolání v důchodovém a zdravotním pojištění	59
V. Sankce zaměstnavateli v souvislosti s pracovními úrazy (nemocemi z povolání)	60
1. Pokuta od orgánu inspekce práce	60
2. Náhrada škody (regresní náhrada) zdravotní pojišťovně	61
3. Přírážka k pojistnému na zdravotní pojištění	63
4. Odmítnutí pojistného plnění za pracovní úraz (nemoc z povolání) ze strany úrazové pojišťovny	63
VI. Projednávání odškodnění a uzavírání dohod o odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	65
1. Projednávání odškodnění pracovních úrazů a nemocí z povolání se zaměstnanci a s odborovými orgány	65
2. Uzavírání dohod o odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání se zaměstnanci	66

VII. Lhůty a doby v souvislosti s odškodňováním pracovních úrazů a nemocí z povolání, úroky z prodlení, promlčecí doby, námitka promlčení a dobré mravy.....	70
VIII. Zproštění odpovědnosti zaměstnavatele.....	79
1. Rádné seznámení zaměstnance s bezpečnostními předpisy nebo pokyny, zaviněné porušení bezpečnostních předpisů (pokynů)	82
2. Pravidla silničního provozu (dopravní předpisy) jako bezpečnostní předpisy	83
3. Konkrétnost bezpečnostních předpisů	87
4. Porušení bezpečnostních předpisů zaměstnavatelem, souběh porušení bezpečnostních předpisů zaměstnancem i zaměstnavatelem.....	89
5. Lehkomyslnost nebo opilost (zneužití jiných návykových látek) jako liberační důvody z odpovědnosti zaměstnavatele	91
6. Mzdová účetní a zproštění odpovědnosti zaměstnavatele (tzv. krácení odškodnění)	92
IX. Obecná odpovědnost zaměstnavatele za škodu	93
X. Jednotlivé náhrady z titulu odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	98
1. Náhrada za bolest a za ztížení společenského uplatnění	99
1.1 Bolest a ztížení společenského uplatnění podle vyhlášky č. 440/2001 Sb.	99
1.2 Náhrady za bolest a za ztížení společenského uplatnění a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatelů	109
1.3 Lékařské a znalecké posudky ve sporech o náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění	110
2. Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením	111
3. Náhrada za věcnou škodu	116
4. Průměrný (pravděpodobný) výdělek před vznikem škody	117
4.1 Význam zjištění správného průměrného (pravděpodobného) výdělku před vznikem škody	118
4.2 Průměrný výdělek jako kategorie právní	119
4.3 Některé základní zásady zjišťování průměrného výdělku	123
4.4 Pravděpodobný výdělek.....	125
4.4.1 Pravděpodobný výdělek v zaměstnání u jiného zaměstnavatele	128
4.5 Časové formy průměrného výdělku (průměrný hodinový výdělek a průměrný měsíční výdělek)	132
4.6 Průměrný výdělek hrubý nebo čistý	133
4.7 Zvláštnosti při zjišťování průměrného výdělku pro účely odškodňování pracovních úrazů (nemocí z povolání)	133
4.7.1 Průměrný výdělek zjištěný z ročního rozhodného období.....	134
4.7.2 Tzv. stop průměrný výdělek.....	135
4.7.3 Zjišťování průměrného výdělku se zápočtem zvláštního příspěvku horníkům	135
4.7.4 Pravděpodobný výdělek v jiném zaměstnání	136

5. Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti	137
6. Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity (tzv. renta)	148
6.1 Příčinná souvislost mezi ztrátou na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity a pracovním úrazem (nemocí z povolání)	149
6.2 Posuzování příčinné souvislosti mezi pracovním úrazem (nemocí z povolání) a ztrátou na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity při souběhu profesionálních a obecných zdravotních postižení	155
6.3 Zjišťování skutečné příčiny poklesu výdělků v době vzniku nároku na ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity podle lékařských posudků, nemožnost následného přezkoumávání příčiny poklesu výdělků	159
6.4 Lékařské posudky v pracovněprávních vztazích a možnosti jejich věcného přezkumu	163
6.5 Odstupné při rozvázání pracovního poměru z důvodu zdravotní nezpůsobilosti k dosavadní práci pro následky pracovního úrazu (nemoci z povolání)	167
6.6 Základní algoritmus výpočtu náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity	168
6.7 Průměrný (pravděpodobný) výdělek před vznikem škody	170
6.8 Rozhodný průměrný (pravděpodobný) výdělek pro odškodňování ztráty na výdělků v pracovním poměru sjednaném na dobu určitou	170
6.9 Odškodnění průměrného výdělků ze souběžných pracovněprávních vztahů	174
6.10 Odškodnění průměrného výdělků z podnikání (ztráta podnikatelských příjmů) v souběhu se zaměstnáním v pracovněprávním vztahu	175
6.11 Invalidní důchod	182
6.12 Výpočet náhrady za ztrátu na výdělků podle § 195 starého zákoníku práce s využitím zákona č. 220/1995 Sb.	191
6.13 Dosahovaný výdělek	193
6.13.1 Zápočet skutečně dosaženého výdělků	193
6.13.2 Zápočet nižšího než skutečně dosaženého výdělků	194
6.13.3 Zápočet vyššího než skutečně dosaženého výdělků nebo fiktivního výdělků	198
6.14 Zápočet denního vyměřovacího základu při pracovní neschopnosti z tzv. obecných zdravotních příčin	207
6.15 Posuzování dosahovaného výdělků u poškozených zaměstnanců, kteří začnou podnikat	208
6.16 Náhrada za ztrátu na výdělků v době nezaměstnanosti	211
6.16.1 Náhrada za ztrátu na výdělků (renta) v době nezaměstnanosti související s následky pracovního úrazu (nemoci z povolání)	213
6.16.2 Náhrada za ztrátu na výdělků u příjemce renty při nezaměstnanosti vzniklé z jiných než profesionálních zdravotních důvodů (tzv. stop renta, fixní renta)	216
6.16.3 Uplatňování tzv. stop výdělků a tzv. stop renty (fixní renty) v jiných případech	220

6.17 Nejvyšší přípustná expozice u zaměstnanců v hornictví a náhrada za ztrátu na výdělku.....	221
6.18 Souběh pracovněprávní a občanskoprávní odpovědnosti za škodu	226
6.19 Odškodňování úrazů u členů statutárních orgánů obchodních společností a družstev	227
XI. Změna poměrů odškodňovaného zaměstnance	240
1. Ke změnám poměrů odškodňovaného zaměstnance obecně.....	240
2. K typovým změnám poměrů odškodňovaného zaměstnance.....	243
2.1 Změna invalidního důchodu nebo odnětí invalidního důchodu	243
2.2 Změna (zhoršení) zdravotního stavu postiženého zaměstnance a s ním spojená změna jeho pracovní způsobilosti	248
2.3 Změna kritérií pro uznávání nemocí z povolání, tzv. oduznání nemoci z povolání	252
2.4 Dosahování vyšších výdělků (zvýšení výdělkových schopností) postiženým zaměstnancem - zánik nároku na rentu	253
2.5 Dovršení důchodového věku postiženého zaměstnance, přiznání (předčasného) starobního důchodu.....	254
2.6 Stárnutí postiženého zaměstnance a postupný úbytek jeho pracovního potenciálu, dovršení věku 65 let.....	255
XII. Odškodňování smrtelných pracovních úrazů a nemocí z povolání	257
1. Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením	257
2. Náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem	258
2.1 Náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem podle starého zákoníku práce.....	258
2.2 Náhrada přiměřených nákladů spojených s pohřbem podle nového zákoníku práce.....	259
3. Jednorázové odškodnění pozůstalých.....	260
3.1 Peněžitá satisfakční náhrada podle § 13 odst. 2 občanského zákoníku při pracovních úrazech s následkem smrti	260
4. Náhrada věcné škody.....	261
5. Náhrada nákladů na výživu pozůstalých	262
5.1 Náhrada nákladů na výživu pozůstalých podle § 199 starého zákoníku práce	262
5.2 Náhrada nákladů na výživu pozůstalých podle § 377 nového zákoníku práce	268
XIII. Valorizace průměrných výdělků	270

XIV. Přechod práv a povinností při odškodňování pracovního úrazu (nemoci z povolání) na jiný odpovědný subjekt	282
1. Přechod práv a povinností při odškodňování pracovního úrazu (nemoci z povolání) na jiného zaměstnavatele.....	282
1.1 Právní koncepce přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů, právní důvody přechodu podle zákoníku práce ...	282
1.2 Přechod práv a povinností při odškodňování na jiného zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů	285
1.2.1 Zákon o velké privatizaci a přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů	285
1.2.2 Obchodní zákoník a přechod práv a povinností při odškodňování pracovních úrazů (nemoci z povolání)	290
1.2.3 Náprava odškodňování pracovního úrazu (nemoci z povolání) nesprávným subjektem	295
2. Přechod práv a povinností při odškodňování pracovního úrazu (nemoci z povolání) na stát nebo na pojišťovnu	298
XV. Uplatňování nároků na odškodnění pracovního úrazu (nemoci z povolání) v konkurzním a insolvenčním řízení.....	303
1. Uplatňování nároků na odškodnění pracovního úrazu (nemoci z povolání) v konkurzním řízení.....	303
2. Uplatňování nároků na odškodnění pracovního úrazu (nemoci z povolání) v insolvenčním řízení	312
XVI. Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatelů za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.....	316
1. Podstata, vznik a rozsah zákonného pojištění zaměstnavatelů.....	316
2. Škodná a pojistná událost v zákonném pojištění	319
3. Na jaké případy pracovních úrazů a nemocí z povolání se vztahuje zákonné pojištění?.....	320
4. Dva základní modely vztahů odpovědný zaměstnavatel - poškozený zaměstnanec - pojišťovna při provádění zákonného pojištění	321
5. Součinnost zaměstnavatele s pojišťovnou, povinnosti zaměstnavatele vůči pojišťovně	324
6. Pojišťovna jako vedlejší účastník soudního řízení o odškodnění pracovního úrazu (nemoci z povolání).....	325
7. Pojistné.....	327
8. Sankce pojišťovny vůči zaměstnavateli.....	328
9. Regresní nároky pojišťovny vůči zaměstnavateli	328
10. Lhůty (doby) ve vztazích zaměstnavatel - pojišťovna.....	329
11. Přechod zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatelů na veřejné úrazové pojištění zaměstnanců u státu.....	330

XVII. Odškodňování pracovních úrazů (nemoci z povolání) očima soudních znalců z oborů zdravotnictví a ekonomika – účetnictví, mzdy.....	331
1. Odborné otázky ve znaleckých posudcích z oboru účetnictví – ekonomika, mzdy (očima JUDr. Bedřicha Klimeše).....	332
1.1 Vznik škody před 1. lednem 1993 (náhrady za ztrátu na výdělků podle starého zákoníku práce, na které vznikl nárok před 1. lednem 1993)	333
1.2 Vznik škody po 1. lednu 1993 (náhrady za ztrátu na výdělků podle starého zákoníku práce, na které vznikl nárok po 1. lednu 1993, a náhrady za ztrátu na výdělků podle nového zákoníku práce)	335
2. Odborné otázky ve znaleckých posudcích z oboru zdravotnictví (očima doc. MUDr. Evžena Hrnčíře, CSc., MBA)	339
2.1. Existence nemoci z povolání	339
2.2. Existence pracovního úrazu	341
2.3 Pracovní omezení navozená profesionálním poškozením zdraví	342
2.4 Podíl nemoci z povolání nebo zdravotních následků pracovního úrazu na celkovém postižení zdravotního stavu posuzovaného jedince.....	343
2.5 Onemocnění dovršující nezpůsobilost zaměstnance k určité činnosti	344
2.6 Náhlé zhoršení běžných chronických onemocnění při práci	345
2.7 Bodové ohodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění	345
2.7.1 Obecné zásady pro stanovení bodového ohodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění.....	345
2.7.2 Zvyšování základního bodového ohodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění.....	347
2.7.3 K některým sporným otázkám stanovení bodového ohodnocení při aplikaci vyhlášky č. 440/2001 Sb.....	348
2.7.4 Formální postavení znalce, který vypracovává znalecký posudek z oboru zdravotnictví.....	351
XVIII. Mimosoudní řešení sporů o odškodnění pracovního úrazu (nemoci z povolání), kontrola dodržování právních předpisů o odškodňování pracovních úrazů (nemoci z povolání)	354
XIX. Soudní spory o odškodnění pracovního úrazu (nemoci z povolání) ...	357
1. K některým procesním otázkám žalob o odškodnění pracovního úrazu (nemoci z povolání) a soudních řízení o nich	357
2. Vzor žaloby o odškodnění pracovního úrazu (nemoci z povolání)	366
XX. Náhrada za ztrátu na výdělků a daň z příjmů, tzv. škoda na dani z náhrady, náhrada za ztrátu na výdělků a sociální pojištění	374
1. Náhrada za ztrátu na výdělků a daň z příjmů	374
2. Náhrada za ztrátu na výdělků a tzv. škoda na dani.....	382
3. Náhrady za ztrátu na výdělků a sociální pojištění	382

Část B – Praktické příklady

Ke způsobu zpracování praktických příkladů	386
Přehled příkladů podle řešené problematiky	387
1. Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání) – § 370 ZP	392
2. Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání částečné nebo plné invalidity (invalidity) (§ 195 starého zákoníku práce, § 371 ZP)	402
3. Změna poměrů postiženého zaměstnance (§ 202 odst. 1 starého zákoníku práce, § 390 odst. 1 ZP) při poskytování náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity (§ 195 starého zákoníku práce, § 371 ZP)	452
4. Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (§ 199 starého zákoníku práce, § 377 ZP)	459
4.1 Náhrada nákladů na výživu pozůstalých podle § 199 starého zákoníku práce	460
4.2 Náhrada nákladů na výživu pozůstalých podle § 377 ZP	463
5. Zdaňování náhrad za ztrátu na výdělků (§ 194 a § 195 starého zákoníku práce, § 370 a § 371 ZP)	464

Část C – Postupy a přehledy pro výpočty náhrad při odškodňování**Matematicko-účetní postupy používané**

v agendě odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	470
1. Koeficienty pro přepočet průměrného hodinového, resp. směnového výdělků na průměrný měsíční výdělek (v době platnosti starého zákoníku práce a zákona o mzdě)	470
2. Koeficient pro přepočet průměrného hodinového výdělků na průměrný měsíční výdělek podle zákoníku práce	471
3. Zaokrouhlování	471
4. Stanovení poměrné části průměrného měsíčního výdělků a pobíraného důchodu při výpočtu nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti jen za část měsíce (poměrný nárok za část měsíce)	473

**Přehledy důležitých právních předpisů o odškodňování
pracovních úrazů a nemocí z povolání a souvisejících**

právních předpisů a zásady jejich aplikace	474
1. Přehled právních předpisů o valorizaci průměrných výdělků pro účely odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	474
2. Přehled právních předpisů o valorizaci důchodů	475
3. Přehled o vývoji minimální mzdy	476
Tabulky pro výpočty náhrad za ztrátu na výdělků a výpočty renty	477

Část D – Právní předpisy vztahující se k problematice odškodňování

Ke způsobu členění uvedených právních předpisů	480
1. Právní úprava odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.....	481
1.1 Vybraná ustanovení právní úpravy odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání v zákoně č. 65/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů....	485
2. Vybraná ustanovení v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, mající bezprostřední význam pro odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	486
3. Prováděcí právní předpisy vztahující se k problematice odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	506
4. Související právní předpisy mající význam pro aplikaci právních předpisů o odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání	528
Věcný rejstřík.....	592